

Załącznik nr 2 do uchwały nr 1/2007
Komisji Nadzoru Bankowego
z dnia 13 marca 2007 r.
(poz. 3)

OGÓLNE ZASADY OBLICZANIA POZYCJI W INSTRUMENTACH BAZOWYCH

Część I. Wyznaczanie pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych

§ 1. Instrumenty bazowe oraz parametry cenowe określono dla potrzeb obliczania łącznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka rynkowego, o których mowa w załącznikach nr 6 – 10 do uchwały.

§ 2.1. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyznacza się w zakresie:

- 1) operacji bilansowych – oznaczających operacje, których wynikiem są aktywa i zobowiązania bilansowe;
- 2) operacji pozabilansowych – oznaczających operacje, których wynikiem są zobowiązania pozabilansowe – obejmujących:
  - a) pozabilansowe operacje warunkowe – których wynikiem są:
    - pozabilansowe udzielone i otrzymane zobowiązania warunkowe (o charakterze gwarancyjnym i dotyczące finansowania),
    - kredytowe instrumenty pochodne – których wynikiem są pozabilansowe udzielone lub otrzymane zobowiązania do nabycia, zbycia lub gotówkowego rozliczenia instrumentu bazowego stanowiącego aktywa referencyjne, w przypadku zajścia określonego zdarzenia kredytowego,
  - b) transakcje pozabilansowe (transakcje pochodne) – których wynikiem są pozabilansowe zobowiązania związane z realizacją operacji terminowych, w szczególności terminowe transakcje kupna/sprzedaży, zamiany, depozytowo/lokacyjne, w tym:
    - pozabilansowe transakcje bieżące – oznaczające transakcje pozabilansowe, których realizacja nastąpi w określonym w umowie terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy), przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego,
    - pozabilansowe transakcje terminowe proste – oznaczające transakcje pozabilansowe, których realizacja nastąpi w określonym w umowie terminie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy), przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego,
    - pozabilansowe transakcje terminowe opcyjne (opcje, w tym *warranty*) – oznaczające transakcje pozabilansowe polegające na kupnie lub sprzedaży prawa do nabycia lub zbycia określonej ilości instrumentu bazowego, których realizacja może nastąpić w określonym w umowie terminie lub okresie, przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego.

2. Wykaz typowych pozabilansowych transakcji pochodnych określa § 31.

§ 3.1. Z zastrzeżeniem załączników nr 4 – 14, pozycje pierwotne (długie, krótkie) w instrumentach bazowych oblicza się jako:

- 1) salda (Wn, Ma) bilansowe lub pozabilansowe wynikające z operacji bilansowej, pozabilansowej operacji warunkowej lub pozabilansowej transakcji bieżącej;
- 2) salda (Wn, Ma) wynikające z teoretycznych operacji bilansowych (w szczególności bilansowych operacji depozytowych lub lokacyjnych) lub z teoretycznych pozabilansowych transakcji bieżących (w szczególności pozabilansowych transakcji bieżących kupna lub sprzedaży), stanowiących odwzorowanie pozabilansowej transakcji terminowej, zapewniające realizację celu jej zawarcia, przy zachowaniu jej profilu ryzyka (dekompozycja pozabilansowej transakcji terminowej).

2. Banki, które obliczają porównawczy całkowity wymóg kapitałowy, dla celów ust. 1, uwzględniają także przepisy załącznika nr 21 do uchwały.

§ 4.1. Opcje na stopy procentowe, instrumenty dłużne, kapitałowe, indeksy giełdowe, towary lub towarowe transakcje pochodne, terminowe kontrakty giełdowe na instrumenty finansowe, transakcje wymiany walut obcych, oraz gwarancje subskrypcyjne (*warranty*) na instrumenty dłużne, instrumenty kapitałowe oraz towary, uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych w kwotach ich ekwiwalentów delta, równych nominalnym kwotom opcji, pomnożonym przez odpowiadający im współczynnik delta, przy czym:

- 1) współczynnik delta opcji rozumiany jest jako iloraz zmiany wartości opcji i implikującego tę zmianę dowolnie małego przyrostu wartości instrumentu bazowego opcji;

- 2) w przypadku opcji oferowanych w obrocie giełdowym należy stosować współczynniki delta ustalone przez giełdy dla tych transakcji;
- 3) w przypadku opcji oferowanych w obrocie pozagiełdowym należy stosować współczynniki delta obliczone na podstawie własnych modeli wyceny opcji.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, bank zobowiązany jest uzyskać zgodę Komisji Nadzoru Bankowego na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji. Do wniosku o wydanie zgody bank załącza:

- 1) opis modelu wyceny opcji, stanowiącego podstawę obliczania współczynnika delta;
- 2) specyfikację i weryfikację założeń modelu wyceny opcji;
- 3) specyfikację produktową zakresu stosowania modelu wyceny opcji;
- 4) opis źródeł i metod aktualizacji danych wykorzystywanych przez model wyceny opcji;
- 5) informację o sposobie szacowania parametrów modelu wyceny opcji;
- 6) opis procedur wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem oraz księgowej ewidencji transakcji opcyjnych;
- 7) ocenę wrażliwości współczynników delta względem zmian wartości instrumentu bazowego opcji.

3. Warunkiem uzyskania zgody, o której mowa w ust. 2, jest spełnienie przez bank następujących warunków:

- 1) model wyceny opcji zapewnia zgodność z cenami rynkowymi opcji;
- 2) założenia teoretyczne modelu wyceny opcji są spełnione lub bank wykaże, że ich niespełnienie nie wpływa istotnie na wielkość obliczonych współczynników delta;
- 3) mechanizm dostarczania danych dla potrzeb modelu jest niezależny od działalności handlowej banku i osób lub komórek organizacyjnych wykorzystujących obliczone współczynniki delta, przy czym warunek ten można uznać za spełniony również jeśli istnieje bieżąca, niezależna weryfikacja danych wprowadzanych przez osoby lub komórki organizacyjne wykorzystujące obliczone współczynniki delta;
- 4) metody aktualizacji danych zawierają mechanizmy zapewniające poprawność i aktualność danych wykorzystywanych w modelu, przy czym bank posiada odpowiednie procedury, w przypadku, gdy danych nie można zaktualizować;
- 5) bank korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł danych; bank może pominąć źródło danych, jeśli uzna i wykaże, że dane z tego źródła są wyraźnie mniej wiarygodne niż dane z pozostałych źródeł;
- 6) bank na bieżąco aktualizuje i dokumentuje wykorzystywane źródła danych;
- 7) w przypadku, gdy biorąc pod uwagę typowy zakres zmienności cen instrumentu bazowego opcji, wartość instrumentu bazowego opcji ma znaczący wpływ na obliczane współczynniki delta, bank dokonuje korekt odpowiednio zwiększających wartość obliczonego współczynnika delta lub zapewnia w inny sposób zgodność wyznaczonego ekwiwalentu delta z wielkością ekspozycji;
- 8) estymacja parametrów modelu zapewnia możliwie najlepsze wykorzystanie dostępnych danych, przy czym bank może stosować uproszczenia lub pominąć dane, o ile wykaże, że nie wpływa to istotnie na wielkość obliczonych współczynników delta lub że pominięcie danych poprawia jakość modelu wyceny opcji;
- 9) za stosowanie modelu wyceny opcji odpowiada właściwa komórka kontroli ryzyka a procedury wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykiem zapewniają właściwą kontrolę nad weryfikacją modelu wyceny, danymi, estymacją parametrów oraz stosowaniem modelu oraz zapewniają niezależność funkcjonowania modelu od działalności handlowej banku i osób lub komórek organizacyjnych wykorzystujących obliczone współczynniki delta.

§ 5. Bank, który zawiera terminowe transakcje opcyjne zobowiązany jest do kontroli i limitowania ryzyka wynikającego z wpływu innych niż zmiany bieżących parametrów cenowych czynników wpływających na wartość opcji oraz dokonywania korekt odpowiednio zwiększających wartość obliczonego współczynnika delta.

§ 6. Do banku, który zawiera terminowe transakcje opcyjne wyłącznie w sposób zapewniający jednoczesne (każdorazowe i natychmiastowe) zawarcie przeciwstawnej terminowej transakcji opcyjnej o tych samych parametrach, nie stosuje się § 4 ust. 2.

§ 7. Operacje złożone, polegające na:

- 1) zawarciu transakcji pozabilansowej (transakcja zewnętrzna), której przedmiotem jest inna transakcja pozabilansowa (transakcja wewnętrzna) – uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku zastosowanymi do transakcji zewnętrznej, przy czym dla transakcji tej przyjmuje się wartość nominalną transakcji wewnętrznej;
- 2) jednoczesnym zawarciu kilku operacji – rozkłada się na operacje składowe i uwzględnia się odrębnie w rachunku pozycji pierwotnych zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku.

§ 8. Operacje, których wynikiem są zarówno aktywa lub zobowiązania bilansowe jak i zobowiązania pozabilansowe rozkłada się odpowiednio na operacje bilansowe i operacje pozabilansowe i uwzględnia w rachunku pozycji pierwotnych odrębnie zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku.

§ 9. Dzień zapadalności pozycji pierwotnej oznacza wynikający z umowy ostateczny dzień spłaty wszystkich zobowiązań związanych z pozycją pierwotną, przy czym:

- 1) bieżąca pozycja pierwotna oznacza pozycję pierwotną, której dzień zapadalności przypada w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy);
- 2) terminowa pozycja pierwotna oznacza pozycję pierwotną, której dzień zapadalności przypada w terminie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy).

§ 10. Gwarantowanie emisji papierów wartościowych (dłużnych i kapitałowych) bank może uwzględnić, z zastrzeżeniem § 11, w rachunku pozycji pierwotnych w kwocie zobowiązania do objęcia (zakupu), po z góry ustalonej cenie i w z góry ustalonym terminie, papierów wartościowych (dłużnych lub kapitałowych) pochodzących z nowej emisji, pomniejszonej o kwoty dokonanych subskrypcji i otrzymanych regwarancji od stron trzecich na podstawie umów.

§ 11. Gwarantowanie emisji papierów wartościowych bank może uwzględnić w rachunku pozycji pierwotnych jako iloczyn kwoty określonej w § 10 i odpowiednich współczynników przeliczeniowych określonych w tabeli 1.

Tabela 1

Okres	Współczynniki przeliczeniowe
od podpisania umowy do dnia zerowego	0%
w pierwszym dniu roboczym po dniu zerowym	10%
w drugim i trzecim dniu roboczym po dniu zerowym	25%
w czwartym dniu roboczym po dniu zerowym	50%
w piątym dniu roboczym po dniu zerowym	75%
w szóstym i dalszych dniach roboczych po dniu zerowym	100%

Dzień zerowy oznacza dzień, w którym bank staje się bezwarunkowo zobowiązany do zakupu znanej ilości papierów wartościowych po uzgodnionej cenie.

§ 12. Terminowe kontrakty giełdowe na stopy procentowe (*interest rate futures*), umowy dotyczące pozabilansowych transakcji terminowych na stopy procentowe (FRA) i terminowe zobowiązania zakupu lub sprzedaży instrumentów dłużnych podlegają dekompozycji na pozycje pierwotne zgodnie z poniższymi zasadami:

- 1) długa pozycja w terminowych kontraktach giełdowych na stopy procentowe generuje:
  - a) krótką pozycję odpowiadającą zaciągniętej pożyczce wymagalnej w terminie dostawy określonym w umowie,
  - b) długą pozycję z tytułu posiadanych aktywów z terminem zapadalności identycznym z terminem zapadalności instrumentu lub pozycji referencyjnej, która jest przedmiotem danego terminowego kontraktu giełdowego;
- 2) krótka pozycja z tytułu sprzedanej pozabilansowej transakcji terminowej na stopę procentową, generuje:
  - a) długą pozycję zapadającą w terminie obejmującym termin rozliczenia transakcji oraz okres obowiązywania umowy,
  - b) krótką pozycję wymagalną w terminie rozliczenia transakcji;
- 3) w przypadku terminowych kontraktów giełdowych na stopy procentowe i terminowych umów stopy procentowej zarówno zaciągniętą pożyczkę, jak i aktywa, w celu obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych, zalicza się do pozycji o niskim ryzyku szczególnym;
- 4) pozycja z tytułu terminowego zobowiązania zakupu instrumentu dłużnego generuje:
  - a) krótką pozycję odpowiadającą zaciągniętej pożyczce wymagalnej w terminie dostawy instrumentu,
  - b) długą pozycję w instrumencie dłużnym;

5) w przypadku terminowego zobowiązania zakupu instrumentu dłużnego, do celów obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych, zaciągniętą pożyczkę zalicza się do pozycji o niskim ryzyku szczególnym, natomiast instrument dłużny wpisuje się do tej kolumny tabeli, która będzie właściwa dla danego instrumentu.

§ 13. Do celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych transakcje zamiany (*swap*) należy dekomponować na operacje bilansowe – transakcja *swap* na stopy procentowe, zgodnie z którą bank otrzymuje zmienną stawkę oprocentowania i płaci stawkę stałą, generuje:

- 1) długą pozycję w instrumencie o zmiennym oprocentowaniu zapadającym w najbliższym terminie przeszacowania stopy procentowej;
- 2) krótką pozycję w instrumencie o stałym oprocentowaniu o tym samym terminie zapadalności, co cała transakcja *swap*.

§ 14. Zasady uwzględniania w rachunku pozycji pierwotnych kredytowych instrumentów pochodnych zostały omówione w § 17 – 26.

§ 15. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyraża się w wartości bilansowej, przy czym bieżące pozycje pierwotne wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu sprawozdawczym w trybie przyjętym dla ich wyceny tak jak na dzień bilansowy.

§ 16.1. W obliczeniach wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka walutowego, o których mowa w załączniku nr 6 do uchwały oraz wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych, o których mowa w załączniku nr 8 do uchwały, bank wyłącza pozycje pierwotne z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucji zbiorowego inwestowania, obliczając wymóg kapitałowy z tytułu wymienionych składowych ryzyka jako 40% pozycji netto z tytułu każdej z tych jednostek.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, bank uwzględni odrębnie w obliczeniach wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka walutowego oraz wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego i ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych kwoty odpowiadające 20% pozycji netto z tytułu każdej z tych jednostek.

Część II. Uwzględnianie kredytowych instrumentów zabezpieczających w rachunku pozycji pierwotnych w portfelu handlowym

SPRZEDAWCA ZABEZPIECZENIA

§ 17. Bank, który w wyniku zawarcia umowy dotyczącej kredytowego instrumentu pochodnego przyjmuje na siebie ryzyko kredytowe („sprzedawca zabezpieczenia”), obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego uwzględnia, o ile przepisy uchwały nie stanowią inaczej, wartość nominalną określoną w tej umowie.

§ 18. Bank, o którym mowa w § 17, z zastrzeżeniem przypadków transakcji *swap* przychodu całkowitego (*total return swap*), obliczając ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych, zamiast terminu zapadalności zobowiązania stosuje termin rozliczenia umowy dotyczącej kredytowego instrumentu pochodnego, przy czym poszczególne transakcje podlegają dekompozycji na pozycje pierwotne zgodnie z poniższymi zasadami:

- 1) *swap* przychodu całkowitego (*total return swap*) generuje:
  - a) pozycję długą z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla zobowiązania referencyjnego,
  - b) pozycję krótką z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla obligacji rządowej, zapadającej w najbliższym terminie przeszacowania stopy procentowej, której przypisuje się wagę ryzyka równą 0% w rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na podstawie metody standardowej,
  - c) pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązania referencyjnego;
- 2) *swap* ryzyka kredytowego (*credit default swap*) generuje:
  - a) syntetyczną pozycję długą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązania podmiotu referencyjnego, chyba że instrument pochodny posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej, rozumianą jako, ocena wiarygodności kredytowej nadaną przez zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej oraz spełnia, określone w załączniku nr 9 do uchwały, warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, w którym to przypadku generowana jest długa pozycja z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu pochodnego,
  - b) w przypadku należnych spłat premii lub odsetek w ramach produktu, przepływy środków pieniężnych przedstawia się jako pozycje nominalne w obligacjach rządowych;
- 3) jednopodmiotowy instrument dłużny powiązany ze zdarzeniami kredytowymi (*a single name credit linked note*) generuje:
  - a) pozycję długą z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla instrumentu dłużnego,

- b) syntetyczną pozycję dłużą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązania podmiotu referencyjnego oraz dodatkową pozycję dłużą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla instrumentu dłużnego,
  - c) jeżeli instrument dłużny powiązany z ryzykiem kredytowym posiada zewnętrzną ocenę ratingową oraz spełnia warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, nie generuje pozycji, o których mowa w lit. a i b, lecz wyłącznie pozycję dłużą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu;
- 4) instrument dłużny wielopodmiotowy powiązany ze zdarzeniami kredytowymi (*a multiple name credit linked note*) zapewniający proporcjonalne zabezpieczenie generuje:
- a) dłużą pozycję z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu,
  - b) dłużą pozycję z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla zobowiązań każdego z podmiotów referencyjnych, gdzie całkowitą wartość nominalną (*notional*) umowy przypisuje się każdej z pozycji proporcjonalnie do udziału procentowego w całkowitej wartości nominalnej, jaką stanowi każda ekspozycja wobec podmiotu referencyjnego, przy czym gdy możliwe jest wyodrębnienie więcej niż jednego zobowiązania podmiotu referencyjnego, podstawę określenia ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych stanowi zobowiązanie o najwyższej wadze ryzyka,
  - c) jeżeli instrument dłużny wielopodmiotowy powiązany z ryzykiem kredytowym posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej oraz spełnia warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, nie generuje pozycji, o których mowa w lit. a i b, lecz wyłącznie pozycję dłużą z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu;
- 5) kredytowy instrument pochodny uruchamiany pierwszym niewykonaniem zobowiązania (*first-asset-to-default credit derivative*) generuje długie pozycje z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych odpowiadające wartościom nominalnym zobowiązań każdego z podmiotów referencyjnych, przy czym jeśli kwota maksymalnej płatności w przypadku zdarzenia kredytowego jest mniejsza niż wymóg kapitałowy wyznaczony według zasady omówionej w pierwszej części zdania, wówczas kwotę maksymalnej płatności można przyjąć jako wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego tego instrumentu;
- 6) kredytowy instrument pochodny uruchamiany drugim niewykonaniem zobowiązania (*second-asset-to-default credit derivative*) generuje długie pozycje z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych odpowiadające wartościom nominalnym zobowiązań każdego z podmiotów referencyjnych z pominięciem zobowiązania podmiotu o najniższym wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, przy czym, jeśli kwota maksymalnej płatności w przypadku zdarzenia kredytowego jest niższa niż wymóg kapitałowy wyznaczony według zasady omówionej w pierwszej części zdania, wówczas kwotę tę można przyjąć jako wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych dla tego instrumentu;
- 7) jeżeli instrument, o którym mowa w pkt 5 lub 6 posiada zewnętrzną ocenę wiarygodności kredytowej oraz spełnia warunki dotyczące pozycji dłużnych o obniżonym ryzyku, sprzedawca zabezpieczenia musi uwzględnić jedynie pozycję pierwotną z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych odpowiadającą ocenie wiarygodności kredytowej instrumentu pochodnego.

NABYWCA ZABEZPIECZENIA

§ 19. Bank, który transferuje ryzyko kredytowe („nabywca zabezpieczenia”) określa pozycje pierwotne w sposób symetrycznie przeciwny do sposobu określonego w § 18 dla pozycji sprzedawcy zabezpieczenia, z wyjątkiem instrumentu dłużnego powiązanego ze zdarzeniami kredytowymi (*credit linked note*), który nie generuje krótkiej pozycji u emitenta, przy czym:

- 1) jeśli w danym momencie obowiązuje opcja wykupu (*call*) połączona z przyrostem wartości odsetek danego instrumentu (*step-up*), moment ten traktuje się jako termin zapadalności ochrony kredytowej;
- 2) w przypadku kredytowego instrumentu pochodnego uruchamianego *n*-tym niewykonaniem zobowiązania zezwala się nabywcy ochrony kredytowej na kompensowanie ryzyka szczególnego dla *n-1* instrumentów bazowych (tzn. *n-1* aktywów o najniższym obciążeniu ryzykiem szczególnym).

§ 20. Bank, który wycenia instrumenty pochodne określone w § 4 ust. 1, § 12 i 13, według bieżącej wartości rynkowej i zarządza ryzykiem ogólnym stóp procentowych obciążającym transakcje na zasadzie dyskontowania przepływów pieniężnych, z zastrzeżeniem § 21, może posługiwać się modelami wrażliwości celem obliczania pozycji, o których mowa wyżej, może również stosować te modele w stosunku do wszelkich obligacji, w których przypadku wiarygodność główna spłacana jest regularnie przez cały okres do wykupu, a nie jednorazową płatnością kwoty kapitału w terminie wykupu.

§ 21. Bank może stosować model wrażliwości po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Bankowego, przy czym:

- 1) model powinien generować pozycje o tej samej wrażliwości na zmianę stopy procentowej, jak związane z nimi przepływy pieniężne;

- 2) należy ocenić tę wrażliwość w odniesieniu do niezależnych ruchów przykładowych stóp procentowych dobranych w różnych punktach krzywej dochodowości, przy czym należy umieścić przynajmniej jeden punkt badania wrażliwości w każdym przedziale czasowym wyznaczonym w tabeli określonej w § 6 załącznika nr 10 do uchwały;
- 3) obliczone pozycje włącza się do wyliczeń wymogów kapitałowych zgodnie z przepisami załącznika nr 10 do uchwały.

§ 22. Bank, który nie posługuje się modelami na zasadach określonych w § 20 i 21, może uznać za w pełni kompensujące się pozycje w instrumentach pochodnych, które spełniają przynajmniej następujące warunki:

- 1) pozycje te są tej samej wartości i są wyrażone w tej samej walucie;
- 2) istnieje ściśle dopasowanie stopy referencyjnej (pozycje o oprocentowaniu zmiennym) lub kuponu odsetkowego (pozycje o oprocentowaniu stałym);
- 3) najbliższy termin przeszacowania stawki oprocentowania, a w przypadku pozycji z kuponami o stałym oprocentowaniu – okres pozostający do terminu płatności, odpowiada następującym limitom:
  - a) do jednego miesiąca – ten sam dzień,
  - b) od jednego miesiąca do roku – w ciągu siedmiu dni,
  - c) powyżej roku – w ciągu 30 dni.

§ 23. Bank przekazujący papiery wartościowe lub gwarantowane prawa do tytułu do tych papierów w ramach umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (*repo*) oraz bank udzielający pożyczki papierów wartościowych włączają te papiery wartościowe do obliczeń swoich wymogów kapitałowych, pod warunkiem że papiery te spełniają kryteria zaliczania do portfela handlowego określone w załączniku nr 3 do uchwały.

UWZGLĘDNIANIE W RACHUNKU WYMAGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA SZCZEGÓLNEGO CEN INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH POZYCJI PIERWOTNYCH WYNIKAJĄCYCH Z EKSPOZYCJI ZABEZPIECZONYCH KREDYTOWYMI INSTRUMENTAMI POCHODNYMI

§ 24. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, pomija się pozycję pierwotną wynikającą z ekspozycji bazowej zabezpieczonej kredytowym instrumentem pochodnym oraz wynikającą z zabezpieczenia w przypadku, gdy wartości po obu stronach (pozycji krótkiej i pozycji długiej) zmieniają się przeciwstawnie i głównie w tym samym zakresie, co ma miejsce w następujących sytuacjach:

- 1) obie pozycje zawierają całkowicie identyczne instrumenty;
- 2) długa pozycja gotówkowa jest zabezpieczona transakcją swap przychodu całkowitego (lub odwrotnie), a zobowiązanie referencyjne oraz ekspozycja bazowa (tj. pozycja gotówkowa) są idealnie dopasowane, przy czym termin zapadalności samej transakcji swap może się różnić od terminu zapadalności ekspozycji bazowej.

§ 25. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych uwzględnia się 20% wielkości pozycji pierwotnej wynikającej z ekspozycji bazowej zabezpieczonej kredytowym instrumentem pochodnym lub wynikającej z zabezpieczenia (w zależności od tego, która z kategorii generuje wyższy wymóg kapitałowy) gdy pozycje te zmieniają się przeciwstawnie i głównie w tym samym zakresie oraz gdy:

- 1) występuje idealne dopasowanie zobowiązania referencyjnego, terminu zapadalności zarówno zobowiązania referencyjnego, jak i kredytowego instrumentu pochodnego, oraz waluty ekspozycji bazowej;
- 2) zasadnicze elementy umowy kredytowego instrumentu pochodnego nie wpływają w sposób znaczący na różnicę między zmianą cen kredytowego instrumentu pochodnego a zmianami cen zobowiązania referencyjnego.

§ 26. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych uwzględnia się pozycję pierwotną wynikającą z ekspozycji bazowej zabezpieczonej kredytowym instrumentem pochodnym lub wynikającą z zabezpieczenia (w zależności od tego, która z nich generuje wyższy wymóg kapitałowy) gdy pozycje te zmieniają się przeciwstawnie, co ma miejsce w następujących sytuacjach:

- 1) pozycja pierwotna spełnia warunki określone w § 24 pkt 2, ale występuje niedopasowanie aktywów między zobowiązaniem referencyjnym a ekspozycją bazową, przy czym spełnione są następujące wymogi:
  - a) zobowiązanie referencyjne ma stopień uprzywilejowania kredytowego równy lub niższy od zobowiązania bazowego,
  - b) zobowiązanie bazowe oraz zobowiązanie referencyjne pochodzą od tego samego dłużnika oraz zawierają podlegające wykonaniu z mocy prawa obustronne klauzule stwierdzenia niewykonania zobowiązań (*cross default*) lub przyspieszenia takiego stwierdzenia (*cross acceleration*);
- 2) pozycja pierwotna spełnia warunki określone w § 24 pkt 1 lub § 25, ale występuje niedopasowanie walut lub terminów zapadalności między zabezpieczeniem ryzyka kredytowego a bazowym składnikiem aktywów (niedopasowania walutowe powinny zostać ujęte w rachunku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego zgodnie z załącznikiem nr 6 do uchwały);

- 3) pozycja pierwotna spełnia warunki określone w § 25, ale występuje niedopasowanie aktywów między pozycją gotówkową a kredytowym instrumentem pochodnym, przy czym bazowy składnik aktywów ujmuje się jako zobowiązanie podlegające dostawie w umowie dotyczącej kredytowego instrumentu pochodnego.

Część III. Obliczanie pozycji zagregowanych

§ 27. Pozycję netto w danym instrumencie bazowym oblicza się jako bezwzględną wartość różnicy pomiędzy sumą długich i sumą krótkich pozycji pierwotnych bilansowych i pozabilansowych w danym instrumencie bazowym, przy czym pozycję tę oznacza się jako:

- 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia;
- 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna;
- 3) domkniętą – gdy różnica ta jest równa zero.

§ 28. Pozycję całkowitą oblicza się jako:

- 1) sumę długich lub sumę krótkich pozycji netto w poszczególnych instrumentach bazowych, w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa;
- 2) sumę długich pozycji netto w poszczególnych instrumentach bazowych – gdy sumy, o których mowa w pkt 1, są sobie równe.

§ 29. Globalną pozycję netto oblicza się jako bezwzględną wartość różnicy między sumą długich i sumą krótkich pozycji netto w instrumentach bazowych, przy czym pozycję tę oznacza się jako:

- 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia;
- 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna;
- 3) domkniętą – gdy różnica ta jest równa zero.

§ 30. Globalną pozycję brutto oblicza się jako sumę długich pozycji netto i krótkich pozycji netto w instrumentach bazowych.

Część IV. Rodzaje pozabilansowych transakcji pochodnych

§ 31. Typowe pozabilansowe transakcje pochodne obejmują:

- 1) umowy stopy procentowej:
  - a) jednowalutowe transakcje zamiany stóp procentowych (*Single-Currency Interest Rate Swap*),
  - b) transakcje zamiany stopy bazowej (*Basis-Swap*),
  - c) terminowe umowy stopy procentowej (*Forward Rate Agreement*),
  - d) terminowe umowy na stopy procentowe typu „futures” (*Interest Rate Futures*),
  - e) zakupione opcje stopy procentowej,
  - f) umowy o podobnym charakterze, inne niż wymienione w lit. a – e;
- 2) umowy wymiany walutowej i umowy dotyczące złota:
  - a) transakcje zamiany walutowo-procentowe (*Cross-Currency Interest Rate Swap*),
  - b) terminowe umowy walutowe,
  - c) terminowe umowy giełdowe na waluty typu „futures” (*Currency Futures*),
  - d) zakupione opcje walutowe,
  - e) umowy o podobnym charakterze, inne niż wymienione w lit. a – d,
  - f) umowy dotyczące złota o charakterze podobnym do wymienionych w lit. a - e;
- 3) umowy podobne do wymienionych w pkt 1 lit. a - e oraz w pkt 2 lit. a - d dotyczące innych aktywów bazowych lub indeksów, w tym w szczególności:
  - a) kontrakty finansowe na transakcje różnicowe,
  - b) transakcje opcyjne, transakcje typu futures, swap, umowy terminowe na stopę procentową oraz inne transakcje pochodne:

- odnoszące się do papierów wartościowych, instrumentów dewizowych, stóp procentowych lub oprocentowania, albo innych transakcji pochodnych, indeksów finansowych lub środków finansowych, które można rozliczać materialnie lub w środkach pieniężnych,
- odnoszące się do transakcji towarowych, które należy rozliczać w środkach pieniężnych lub w środkach pieniężnych z opcją jednej ze stron (w przeciwnym przypadku mogą powodować niedotrzymanie warunków umowy lub innego rodzaju zdarzenie unieważnienia umowy),
- odnoszące się do transakcji towarowych, które można materialnie rozliczać pod warunkiem, że podlegają one obrotowi na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu (MTF), o którym mowa w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 z późn. zm.⁴),
- odnoszące się do transakcji towarowych, które można materialnie rozliczać oraz niewymienionych w inny sposób w lit. c i nieprzeznaczonych do celów handlowych, które wykazują właściwości innych pochodnych transakcji finansowych, uwzględniając między innymi, czy są one rozliczane przez uznane izby rozrachunkowe lub podlegają regularnym spekulacyjnym transakcjom różnicowym,
- odnoszące się do kontraktów na instrumenty towarowe dotyczące indeksów pogody, opłat przewozowych, dopuszczalnych poziomów emisji oraz stawek inflacji lub innych urzędowych danych statystycznych, które należy rozliczać w środkach pieniężnych lub z opcją jednej ze stron (w przeciwnym przypadku, mogą powodować niedotrzymanie warunków lub innego rodzaju zdarzenie unieważnienia kontraktu), a także wszelkiego rodzaju inne transakcje pochodne dotyczące aktywów, praw, zobowiązań, indeksów oraz instrumentów bazowych niewymienionych w lit. a – d oraz w pkt 4, które wykazują właściwości innych transakcji pochodnych, uwzględniając między innymi, czy podlegają one obrotowi na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu, są rozliczane przez uznawane izby rozrachunkowe, lub podlegają regularnym spekulacyjnym transakcjom różnicowym.

⁴ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 157, poz. 1119.